

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Joanna Walczuk
Sędziowie	SSO Cezary Olszewski (spr.) SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz
Pr otokolant:	st. sekr. sąd. E. A.

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. S. (1)**

z udziałem A. S. (1), A. S. (2), T. Z., A. J., I. S., P. S., J. W., E. Ś., K. Ś., G. B.

o zmianę stwierdzenia nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy J. S. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Olecku

z dnia 18 listopada 2013r., sygn. akt I Ns 1066/13

p o s t a n a w i a:

oddalić apelację.

Sygn. akt: I. Ca. 330/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. S. (1) wniósł o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po P. S., wydanego przez Sąd Rejonowy w Olecku w dniu 10 lipca 2006 r. w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 160/05.

W uzasadnieniu wskazał, iż testament P. S., w oparciu o który zapadło rozstrzygnięcie, jest nieważny, albowiem spadkodawca w chwili jego sporządzania był w agonii i nie był świadomy dokonywanej czynności.

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2013 r. w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 1066/13 Sąd Rejonowy w Olecku oddalił wniosek.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że dnia 16 czerwca 2005 roku P. S. (brat wnioskodawcy) złożył w Sądzie Rejonowym w Olecku wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po rodzicach - Z. S.,

zmarłej dnia 18 grudnia 1980 r. i P. S., zmarłym dnia 31 lipca 1994 roku. Uczestnikami zainicjowanego postępowania, które toczyło się pod sygn. akt I Ns 160/05, byli A. S. (1), A. S. (2), I. S., A. J., E. Ś., G. Ś., K. Ś., J. S. (2) i wnioskodawca – J. S. (1). Odpis wniosku wraz z zawiadomieniem o terminie rozprawy został doręczony J. S. (1) w dniu 21 czerwca 2005 r.

Dnia 27 czerwca 2005 roku J. S. (1) ustosunkował się do wniosku, przesyłając oświadczenie, iż spadek po rodzicach przyjmuje. Na rozprawie w dniu 4 lipca 2005 roku stawiała się uczestniczka J. S. (2) i złożyła do akt testament P. S.. Sąd rozpoznanie tej sprawy odroczył do dnia 25 lipca 2005 roku, wezwał wnioskodawcę i pozostałych uczestników do osobistego stawiennictwa. J. S. (1) wezwanie odebrał dnia 7 lipca 2005 roku. Na kolejnym terminie Sąd dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu P. S.. Od wnioskodawcy (P. S.) zostało odebrane zapewnienie spadkowe. Uczestnicy obecni na rozprawie (A. J., A. S. (2), A. S. (1)) oraz P. S. zakwestionowali ważność testamentu. Kolejna rozprawa odbyła się dnia 7 września 2005 roku. J. S. (1) został o terminie zawiadomiony w dniu 2 sierpnia 2005 roku. Przed rozprawą nadesłał do Sądu trzy pisma, w których m. in. kwestionował fakt sporządzenia testamentu przez ojca. W dniu 19 października 2005 roku Sąd przesłuchał S. K. - jednego ze świadków testamentu P. S. - w miejscu jej zamieszkania. W czynności brał udział m. in. wnioskodawca J. S. (1).

J. S. (1) był obecny również na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2005 roku. Został poinformowany o terminie publikacji orzeczenia. W dniu 21 listopada 2005 roku Sąd Rejonowy w Olecku zawiesił postępowanie w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 160/05, z uwagi na śmierć jednej z uczestniczek J. S. (2). Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem został doręczony J. S. (1) w dniu 5 grudnia 2005 roku. Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2006 r. w sprawie IX Cz 82/06 Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił zażalenie J. S. (1) na postanowienie o zawieszeniu postępowania z dnia 21 listopada 2005 roku.

W dniu 7 lutego 2006 roku J. S. (1) wskazał następców prawnych zmarłej J. S. (2) i postanowieniem z dnia 12 maja 2006 roku Sąd Rejonowy w Olecku podjął postępowanie w sprawie o sygn. akt: I Ns 160/05. Kolejne posiedzenie odbyło się dnia 31 maja 2006 roku - J. S. (1) został o nim zawiadomiony w dniu 19 maja 2006 r. W dniu 5 czerwca 2006 roku J. S. (1) złożył wniosek o wydanie mu orzeczenia w sprawie nabycia spadku. Dnia 9 czerwca 2006 roku Sąd zamkniętą rozprawę otworzył na nowo, wyznaczając termin na 10 lipca 2006 roku. J. S. (1) został o nim zawiadomiony w dniu 13 czerwca 2006 roku.

Postanowieniem z dnia 10 lipca 2006 roku Sąd Rejonowy w Olecku stwierdził, że: spadek po Z. S., na podstawie ustawy nabyli mąż P. S. - w 7/28 części oraz dzieci: P. S., A. S. (1), A. S. (2), I. S., J. S. (1), A. J. i L. Ś. - po 3/28 części każde z nich, a spadek po P. S. na podstawie testamentu własnoręcznego nabyła w całości żona J. S. (2).

W dniu 20 stycznia 2009 roku J. S. (1) wniósł o wydanie mu odpisu powyższego postanowienia oraz kserokopii testamentu. Dokumenty zostały mu doręczone w dniu 7 października 2010 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy na gruncie art. 679 k.p.c. uznał, że wniosek o zmianę postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po P. S. jest spóźniony i nie zasługuje na uwzględnienie. Przede wszystkim brał on aktywny udział w postępowaniu o sygn. akt: I. Ns. 160/05, kierował do Sądu pisma i wnioski, uczestniczył w posiedzeniach, uzyskał również odpis prawomocnego postanowienia i kopię testamentu, co miało miejsce w dniu 7 października 2010 roku. Podczas rozprawy w dniu 4 listopada 2013 roku przyznał, iż o istnieniu testamentu dowiedział się podczas trwania postępowania w sprawie o sygn. akt: I Ns 160/05, a zatem ponad 6 lat temu, i już w czasie trwania tegoż postępowania twierdził, że dokument jest nieważny, powoływał się przy tym na te same przesłanki, jakie podniósł we wniosku inicjującym niniejsze postępowanie.

W ocenie Sądu Rejonowego wnioskodawca nie wykazał, aby był pozbawiony możliwości działania w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po P. S.. Nie podnosił również, by nie miał możliwości wcześniejszego powołania podstaw uzasadniających w jego ocenie zmianę postanowienia. W tych warunkach stwierdził, że uchybienie terminowi bądź zaniechanie przytoczenia podstawy uzasadniającej zmianę lub przyczyn uniemożliwiających przedstawienie jej w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku doprowadziło do oddalenia wniosku.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł wnioskodawca J. S. (1), domagając się jego uchylenia i stwierdzenia nieważności testamentu. W uzasadnieniu podniósł, że testament, na podstawie którego Sąd stwierdził nabycie spadku po P. S., jest nieważny, ponieważ brak jest na nim podpisu wnioskodawcy i został otwarty po terminie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności, które miały znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd odwoławczy podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski.

Chybionym jest podnoszony przez skarżącego zarzut, iż Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie nie dokonał właściwej interpretacji art. 679 k.p.c. Przepis ten przewiduje uprawnienie polegające na żądaniu zmiany postanowienia spadkowego, zarazem istotnie je ograniczając – w zakresie wymaganych podstaw żądania i terminu – w stosunku do osób uczestniczących w pierwszym postępowaniu. Ograniczenia dotyczące tego kręgu zainteresowanych polegają na wyłączeniu uprawnienia do zgłaszania, jako podstawy żądania zmiany postanowienia, twierdzeń i wniosków dowodowych, które mogły być, a nie zostały, zgłoszone w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Celem ograniczenia jest to, by uczestnik poprzedniego postępowania nie mógł się domagać zmiany postanowienia na podstawie, którą mógł poprzednio powołać. Jest ono podyktowane potrzebą ochrony stabilności stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem porządku dziedziczenia. Z tego też względu oraz z uwagi na wyjątkowy charakter uregulowania zawartego w art. 679 k.p.c., przepis podlega wykładni ścisłej. Uprawnienie do żądania zmiany postanowienia – jak słusznie wskazał Sąd I instancji – zależy od ustawowo określonej przesłanki, co oznacza, że w pierwszej kolejności powołana nowa podstawa żądania podlega badaniu pod kątem kryterium określonego w przepisie, czyli niemożności powołania jej w poprzednim postępowaniu. Rodzaj podstawy jest z rozważanego punktu widzenia obojętny. Strona wnosząca o zmianę postanowienia spadkowego powinna wykazać, że powołane przez nią fakty i dowody, które mają uzasadniać żądanie zmiany, pozostawały poza jej dostępem podczas poprzedniego postępowania, przy uwzględnieniu, że chodzi o obiektywną możliwość ich powołania. Dopiero po stwierdzeniu takiego stanu rzeczy, i w takim tylko zakresie, może być przeprowadzany dowód, że udział w spadku jest inny niż stwierdzono. Przyjęcie odmiennego poglądu, uznającego, że w każdym wypadku sąd rozpoznający wniosek o zmianę postanowienia spadkowego ma obowiązek z urzędu badać ponownie, kto jest spadkobiercą, niweczyłoby sens ograniczeń przewidzianych w art. 679 § 1 zd. 2 k.p.c., a do ponownego prowadzenia dowodów w celu badania kręgu spadkobierców wystarczyłoby samo złożenie wniosku o zmianę postanowienia spadkowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2009 r., V CSK 118/09).

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji, słusznie ocenił, że w przedmiotowej sprawie nie zaistniały dopuszczalne podstawy do merytorycznego badania wniosku J. S. (1). Niewątpliwie, wnioskodawca był aktywnym uczestnikiem przez cały tok postępowania, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w Olecku w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 160/05 w latach 2005-2006. Wnioskodawca, będąc uczestnikiem tego postępowania, składał wnioski dowodowe, był zawiadamiany o terminach rozpraw, podejmował niezbędne czynności, w tym m. in. kwestionował ważność testamentu (k. 102, 133 akt sprawy o sygn. I. Ns. 160/05) w oparciu, o który Sąd Rejonowy stwierdził nabycie spadku po zmarłym P. S. postanowieniem z dnia 10 lipca 2006 r. Postanowienie to nie zostało zaskarżone przez wnioskodawcę J. S. (1). Miał on bowiem możliwość złożenia apelacji, czego jednak zaniechał. Przepisy przyjmują – na co wskazuje orzecznictwo – naturalne założenie, że strona postępowania przed sądem troszczy się należycie o swe interesy i ponosi konsekwencje lekkomyślności lub niedbalstwa, a postępowanie o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia skutków braku aktywności czy wręcz błędów uczestnika postępowania

Poza sporem pozostaje również fakt, że w roku 2010 wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o doręczenie mu odpisu postanowienia z dnia 10 lipca 2006 r., a więc od tej daty – nawet gdyby przyjąć, że wnioskodawca nie był wcześniej zorientowany co do treści postanowienia – najpóźniej należy liczyć termin, w ciągu którego mógł on wystąpić o zmianę

postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku. W konsekwencji stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, zgodnie z treścią art. 679 k.p.c., iż od tej daty przysługiwał mu termin roczny, w ciągu którego J. S. (1) jako uczestnik postępowania mógł domagać się zmiany postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku, gdyby pojawiły się nowe okoliczności, z których nie mógł on skorzystać lub których nie mógł powołać w pierwotnym postępowaniu.

W ocenie Sądu Okręgowego, w przedmiotowej sprawie wnioskodawca nie zgłosił żadnych nowych okoliczności, które niejako nie zostały podniesione przed Sądem Rejonowym w poprzednim postępowaniu. W obu postępowaniach J. S. (1) kwestionował ważność testamentu, a więc jego zarzuty w tym zakresie były już przedmiotem oceny Sądu Rejonowego w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 160/05. Poza tym, stwierdzić należy, że nawet przy założeniu, że gdyby wnioskodawca w przedmiotowej sprawie podnosił nowe okoliczności, to jednak uchybił rocznemu terminowi na zgłoszenie zarzutów, które dawałyby uzasadnione podstawy do tego, aby zmienić postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uznał, że oddalenie wniosku apelującego o zmianę postanowienia spadkowego z powodu nie spełnienia wymagań z art. 679 § 1 zd. 2 k.p.c., bez badania merytorycznej zasadności wniosku, nie stanowi naruszenia tej normy.

W konsekwencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.